

Versterken van de ecologische verbinding haaks op de kust

Op nationaal niveau resteren weinig mogelijkheden sterke ecologische koppelingen tussen kust en Groene Hart (en van daaruit verder richting Heuvelrug, Veluwe en Randmeren) te ontwikkelen.

Ommedijkse polder en omgeving vormt één van de laatste mogelijkheden een dergelijke verbinding te realiseren. Gezien het belang van deze verbinding legt de gemeente Wassenaar een absoluut primaat bij de ontwikkeling van deze schakel.

De ecologische verbinding haaks op de kust wordt versterkt door 'onthekking' van het gebied en de aanleg van een groot cerviduct over de A44. Bij de aanleg van dit cerviduct is het ree de doelsoort, waarbij moet worden opgemerkt dat naast het ree ook een groot aantal andere diersoorten van het cerviduct gebruik zal maken. Een dergelijk cerviduct vereist een minimale breedte van 35 meter. Wanneer men over het cerviduct tevens een eenvoudig fietspad aan wil leggen dan bedraagt de minimale breedte 50 meter. In de aansluiting op de omgeving zijn kleine beschutte gebieden gewenst waar het wild zich schuil alvorens het cerviduct over te steken.

De oude tankgracht kan een belangrijke rol spelen in deze ecologische verbindingzone wanneer zij aan weerszijde onbebouwd blijft en het dichte bunkerbos gekapt wordt.

Ook in de door de gemeente voorgestane ruimtelijke configuratie blijft de ecologische verbinding smal. Ter hoogte van het cerviduct komt vrijwel alles samen. Gezien het belang van de ecologische verbinding moet op deze locatie worden afgezien van de aantakking N 206 - A44. Deze aantakking dient meer noordelijk te worden gerealiseerd.

Benutten gradiënt duinen-binnenduinrand-kleipolder

De gradiënt duinen-binnenduinrand-kleipolder kan ecologisch sterker worden ontwikkeld. Dit wordt bereikt door in de duinzoom de kwelpotenties beter te benutten. De gronden aan de duinvoet worden vernat, waarbij het schone kwelwater langer in het gebied wordt vastgehouden. Hier ontstaan rijk geschakeerde graslandvegetaties met potenties voor tal van orchideesoorten.

Hiermee wordt aan het droge natuurgebied Lentevreugd een nat natuurgebied toegevoegd.

Behoud en versterken van het venster op de duinen

Het venster vanaf de A44, maar ook vanuit het gebied zelf, op de duinen wordt verbreed. Daarbij wordt vanuit het noorden het zicht op de duinen vervroegd.

Daartoe wordt een aantal storende bosschages gekapt en wordt de composteerinrichting uitgeplaatst. Ook de camping langs de A44 wordt gesaneerd. Door het kappen van het Bunkerbos worden de bunkers weer zichtbaar en komt de Tankgracht weer open in het weideland te liggen.

Het versterken van de openheid komt de kwaliteit van het gebied als weidevogelgebied ten goede.

De zandwinplas wordt zodanig uitgebreid dat deze meedoet in het venster vanaf de A44. Het Valkenburger meer wordt uitgebreid tot aan het talud van de A44.

Versterken van de landbouw

De landbouw is de dragende functie achter de zo gewaardeerde openheid van het gebied. Wil men de landbouw hier kunnen handhaven dan is het van belang dat de bedrijven voldoende groot van omvang zijn. Daarbij geldt een minimale omvang van 50 hectare.

In het gebied is ruimte voor twee agrarische bedrijven van ieder ruim 50 hectare. De nabijheid van de stad is voor deze boerenbedrijven geen bedreiging maar een kans. De stad genereert een kritische en kapitaalcrachtige markt waar deze bedrijven direct van kunnen profiteren. Deze bedrijven verbreden hun bedrijfsvoering. Zij produceren niet alleen agrarische producten, maar leveren ook diensten op het gebied van recreatie en het natuur- en landschapsbeheer. Daarbij leveren zijn ook meer stedelijke diensten, variërend van congresseren bij de boer tot de verkoop van kwaliteitsproducten van het land op de boerderij. De kaasboerderij annex theeschenkerij ontpopt zich tot het doel van menig fietstocht.

Versterken van de toegankelijkheid

Gekoppeld aan het versterken van de agrarische functie wordt ook de toegankelijkheid van het landelijk gebied versterkt door de aanleg van eenvoudige wandelpaden. Deze maken dat de stedeling het land kan 'doorkruisen', de openheid van binnenuit kan beleven. Hiermee nemen de mogelijkheden voor actieve, op natuur- en landschapsbeleving gerichte vormen van recreatie toe. Deze paden worden uitgevoerd als eenvoudige kaden, aan weerszijden omgeven door water om de honden uit het land te houden.

In het land vormt de voormalige vuilstort een markant punt. Deze wordt ingericht als uitzichtheuvel en vormt als zodanig de 'seringenberg' van de Ommedijkse polder.

Bij het versterken van de toegankelijkheid hoort ook de aanleg van een fietspad dat de Leidse regio de mogelijkheid verschaft op een veilige en aantrekkelijke manier door een landelijke context 'naar zee' te gaan.

Versterken van de recreatiemogelijkheden

In het voorgaande zijn al genoemd:

- de aanleg van fiets- en wandelpaden, zowel op lokaal als op regionaal niveau;
- het ontwikkelen van de agrarische bedrijven tot trekpleister binnen het gebied, tot kaasboerderij annex theetuin;
- het ontwikkelen van de voormalige vuilstort tot uitzichtpunt.

Met deze ontwikkelingen neemt de gebruikswaarde van het open landschap voor de stedeling substantieel toe. Hiermee is de Ommedijkse polder en omgeving straks ook voor de inwoners van het toekomstig woongebied Valkenburg van een directe betekenis als uitloopgebied.

Daarnaast zijn er mogelijkheden de golfbaan uit te breiden tot aan de Ruigelaan, gekoppeld aan een kwalitatieve verbetering van de inrichting van de golfbaan als geheel. Hierbij is uitgangspunt dat de golfbaan als geheel een meer natuurlijke en ecologisch verantwoorde inrichting verkrijgt.

Versterken cultuurhistorie

In de leesbaarheid van de geschiedenis van het landschap vormen de verkaveling en de recente militaire geschiedenis twee belangrijke elementen.

Waar vernatting plaatsvindt wordt de oorspronkelijke richting van de kavels

gerespecteerd. Eén van de barakken kan worden ingericht tot 'Museum van de Atlantik Wall'. Ook het vliegveld draagt bij aan de herkenbaarheid van het verhaal van het landschap.

Voorgesteld wordt de start en landingsbanen ook in de nieuwe situatie te handhaven. Zij kunnen worden ontwikkeld tot flaneerboulevards, tot skatepromenade van Valkenburg.

Deze start- en landingsbanen vormen de mogelijkheid om vanuit het toekomstig woongebied rechtstreeks het landelijk gebied in te flaneren, en daarbij te ervaren hoe de landingsstrip de voormalige tankgracht kruist.

Compacte woningbouwontwikkeling

Valkenburg ontwikkelt zich compact en profiteert daarbij van de bijzondere kwaliteiten die in de Ommedijkse polder en omgeving worden gerealiseerd. Het gebied van de Ommedijkse polder wordt ontwikkeld tot een open landelijk gebied met een directe stedelijke gebruikswaarde, tot de 'Tuin van Wassenaar-Katwijk-Leiden'.

De kwaliteit van de open ruimte wordt mede bepaald door de kwaliteit van de randen. In die zin behoeft de stedenbouwkundige uitwerking van de rand van het nieuwe woongebied, de overgang stad-land, bijzondere aandacht.

Met de voorgestane herinrichting ontstaat hier een aaneengesloten open landschap van formaat, als schakel tussen duin en polder. Het belang van de Groene Schakel is dat men hier de hectiek van de stad en het stedelijk leven achter zich laat.

Hier vindt men rust en ruimte, kan men ver van zich afkijken, ziet men wolkenluchten hoog overdrijven, ruikt men het vers gesneden gras en hoort men in de verte de leeuwerik zijn lied zingen. Hier treedt men een andere wereld binnen, worden de zintuigen op een andere manier geprikkeld.

Binnen dit open landschap komt een veelheid aan functies en betekenissen samen; landbouw, recreatie, cultuurhistorie en ecologie.

De door de gemeente Wassenaar voorgestane kwaliteiten zijn daarmee voor een veel breder gebied van belang. De Groene Schakel draagt bij aan de leefbaarheid van de Randstad als geheel. Om daadwerkelijk het gevoel te bereiken dat men hier de stad achter zich laat en de mix aan functies en betekenissen te kunnen realiseren, is voorwaarde dat het gebied van voldoende omvang is. Het vereist maat om de hier voorgestane kwaliteiten daadwerkelijk te kunnen realiseren.

AMBITIE

Het gebied van de Ommedijkse Polder is van unieke kwaliteit én van strategisch belang.

Aan de voet van de duinen ligt een pracht van een open polder, temidden van een sterk verstedelijkte zuidvleugel. Daarbij is het één van de laatste plekken in de Randstad waar de ruimtelijke en ecologische relaties haaks op de kust nog vrijwel ongestoord aanwezig zijn.

Daarmee reikt de betekenis van dit gebied veel verder dan alleen Wassenaar. De Ommedijkse polder is voor heel Haaglanden en de Leidse Regio van strategische betekenis. De Ommedijkse polder vormt voor tal van diersoorten de verbindende schakel tussen kust en Groene Hart. Tegelijkertijd vormt de Ommedijkse polder voor de inwoners van Leiden de laatste mogelijkheid op een aantrekkelijke manier door onverstedelijkt gebied 'Naar Zee' te gaan.

Een uniek landschap, van grote betekenis voor een breed gebied.

Tegelijkertijd een landschap onder druk. Inmiddels is het besluit gevallen dat Vlieggkamp Valkenburg wordt ontwikkeld tot bouwlocatie. Met dit besluit komt dit gebied nog meer dan thans onder druk te staan.

De gemeente Wassenaar zet zich in voor het behoud van de Ommedijkse polder en omgeving. Behoud door ontwikkeling.

Want tegelijkertijd onderkent de gemeente dat aan dit gebied, in samenhang met de ontwikkeling van Vlieggkamp Valkenburg, nieuwe kwaliteiten moeten worden toegevoegd.

Immers, met de ontwikkeling van Vlieggkamp Valkenburg neemt het belang van deze open ruimte alleen maar verder toe. Wordt het nog belangrijker dat hier een prachtige open ruimte ligt die voor mens en dier van een directe betekenis is, die door mens en dier ervaren en genoten kan worden.

Vanuit het besef dat de Ommedijkse polder een polder is die het waard is open te worden gehouden, beter te worden ingericht en gebruikt heeft de gemeente Wassenaar voor dit gebied een visie doen opstellen. Een visie die in de discussie rond de ontwikkeling van Vlieggkamp Valkenburg wil laten zien hoe het belang van een hoogwaardig ingerichte Groene Schakel niet alleen kan samengaan met de ontwikkeling van Vlieggkamp Valkenburg maar tevens aan deze ontwikkeling een directe meerwaarde kan verschaffen. Een hoogwaardige inrichting van de Groene Schakel komt ook het woongenot van de toekomstige bewoners van Vlieggkamp Valkenburg direct ten goede.

De gemeente Wassenaar wil in de discussie deze ambitie tot een gemeenschappelijke ambitie maken.